

Lördagen den 18 April. Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 11 i denna månad.

§ 2.

Upplästes och lades till handlingarne ett från Herr Nils Hansson inkommet, så lydande sjukbetyg:

Att Riksdagsmannen Nils Hansson är sängliggande sjuk och behöfver frihet från riksdagsöromål tills vidare intygas edligen.

Stockholm den 18 April 1874.

R. Bruzelius,
M. Doctor.

§ 2.

Under åberopande af hvad vid senaste talmanssammanträde blifvit i sådant afseende öfverenskommet, föreslog Herr Talmannen, att val af de valmän, som hade att utse Riksdagens fullmäktige i Banken och Riksgäldskontoret jemte deras suppleanter, måtte företagas i början af det sammanträde, som komme att hållas nästa lördag den 25 i denna månad.

Detta förslag bifölls; hvarjemte Kammaren, likaledes på Herr Talmannens framställning, beslöt att för i fråga varande valmän skulle, omedelbart efter valmansvalet, utses suppleanter, hvilkas antal vid denna, såsom vid föregående riksdagar, bestämdes till sex.

§ 4.

Till afgörande förekom Lag-Utskottets utlåtande N:o 27, i anledning af väckta motioner angående dels inrättande af en häradsrepresentation för behandling af häradets gemensamma angelägenheter och dels tillsättande af sockenrevisorer för granskning af kronofogdarnes debiterings- och redovisningslängder öfver häradsmedel.

I anledning af Utskottets hemställan i *1:sta punkten* anförde

Herr Rylander: Jag är alldeles icke nöjd med Lag-Utskottets nu föreliggande utlåtande och Utskottets hemställan i den föredragna punkten. Jag är högst förvånad att finna, att Utskottet äfven denna gång vägrat tillstyrka bifall till min motion. Jag har dock nu framlagt förslaget i sådan form, att det icke vore till skada för dem, som ej behöfva en häradsrepresentation, och vid sådant förhållande är det så mycket besynnerligare att Utskottet vägrat dem, som kunna hafva nytta af förslaget, att komma i åtnjutande af de fördelar, som med detsamma äro förenade. Att en särskild representation för häradet är behöflig, framgår af de tid efter annan derom väckta motioner.

Utskottet har, såsom skäl för sin hemställan, åberopat det förhållande, att ett af Utskottet vid 1870 års riksdag framlagdt förslag till författning angående häradsfullmäktige blifvit af Riksdagen afslaget. Detta skäl kan dock nu ej anses giltigt, enär nyssnämnda förslag innefattade långt mera än hvad både jag och andra då begärde.

Som jag ej har någon förhoppning derom, att nu i fråga varande förslag skall vinna någon framgång i Första Kammaren, vet jag ej, om jag skall påyrka betänkandets återremitterande till Utskottet eller låta det passera för denna gång, men jag har icke kunnat med tystnad åtnöja mig med Utskottets hemställan i denna punkt. Jag tror att Kammaren gerna kan återremittera utlåtandet, men jag vill dock ej framställa något yrkande derom.

Grefve Sparre: Jag anser mig böra tilkännagifva, att jag för min del funnit Herr Rylanders förslag i många afseenden behjertansvärdt. Jag har och erkänt behofvet af en häradsrepresentation, då jag deltog i det af Lag-Utskottet vid 1870 års riksdag framlagda förslag till författning angående häradsfullmäktige. Sistnämnda förslag mötte dock just i denna Kammare ett så enhälligt motstånd, att Utskottet icke ansett lämpligt att nu åter framkomma med ett förslag i samma syftning. Det märktes tydligen, att Kammaren fruktade för införandet af en ny beskattningsinstitution; och det är af denna orsak som Utskottet nu, med åberopande af de skäl, på hvilka förslaget vid 1870 års riksdag förkastades, afstyrkt bifall till motionen.

Härmed var öfverläggningen slutad. Punkten bifölls.

2:dra punkten.

Härvid yttrade

Herr Rylander: Jag har i min nyssnämnda motion förklarad, att jag skulle finna mig nöjd, om domarens skyldigheter i fråga om häradsboarnes sammankallande för väljande af personer till öfvertagande af värden om och förvaltningen af häradets gemensamma kassor erhöles någon utsträckning. Här har Lag-Utskottet på ett sätt tillstyrkt bifall till ett sådant förslag, men i så inskränkt mån, att jag för min del ej kan finna

mig belåten med detta förslag. Det af Utskottet föreslagna stadgandet angående kronofogdes skyldighet att till häradsrätten ingifva redovisning öfver de medel han har att för häradets räkning uppbära, är nemligen, enligt min tanke, ingalunda tillräckligt. Den största svårigheten ligger deri, att den nuvarande lagen är så otydlig, att det finnes exempel derpå, att en domare kunnat afslå sina häradsboars begäran att få häradets sammankalladt för väljandet af personer att omhändertaga värden af häradets gemensamma kassor, och att denna vägran blifvit af öfverrätt gillad. Jag har sjelf läst ett af Kongl. Maj:ts och Rikets Göta Hofrätt i ett dylikt mål meddeladt utslag, hvarigenom förklarades, att något lagrum icke finnes, som stadgar en sådan skyldighet för domaren. Nog är det hårdt, att häradet skall stå aldeles rättslöst i det fall, att domaren ej vill gå längre än, hvartill lagen ålägger honom. Då lagen är så otydlig, är det ej för mycket begärdt att fordra rättelse i detta fall.

Utskottets förslag har på det högsta förvänat mig. Jag skulle gerna låtit mig nöja, derest Utskottet velat föreslå några närmare föreskrifter om domarens skyldighet i fråga om val af personer för handhavande af häradets gemensamma ekonomiska angelägenheter; men då Utskottet ej gått längre än nu blifvit föreslaget, anser jag bäst att rent af afslå Utskottets förslag. Jag får på dessa skäl yrka afslag på Utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Linné: Jag är Utskottet tacksam för det slut, hvartill Utskottet i denna fråga kommit, så mycket mera som Utskottet här föreslagit ett enklare sätt för revisorerne utväljande, än det jag i min motion framställt. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Såsom af betänkandet synes, har jag icke deltagit i detta ärendes behandling inom Utskottet, och jag får nu förklara, att jag icke kan för min del gilla det förslag Utskottet i denna fråga framlagt. Jag är nemligen af den åsigt, att Utskottet icke inslagit på den rätta vägen eller lyckats lösa frågan på ett tillfredsställande sätt. Utskottet har föreslagit, att kronofogdarnes redogörelsehandlingar öfver debitering och uppbörd af de utaf kommunerna utgående s. k. småafgifterna skola revisorerne för granskning tillhandahållas. Jag tillåter mig fästa uppmärksamheten derpå, att bland dessa handlingar ej finnas de, som ligga till grund för afgifternas utgörande, nemligen sjelfva uppbördslängderna, som förvaras hos häradsskrifvaren och utan hvilka det är omöjligt för revisorerne att bedöma grunden för uttaxeringen. Exempelvis vill jag nämna, att jag inom det härad, jag tillhör, deltagit i tveune revisioner af ifrågavarande slag. Häradsboarne hade nemligen hos Konungens Befallningshafvande utverkat dessa revisioners anställande, men för att kunna fullgöra revisionsuppdraget, var det för revisorerne nödvändigt att ega tillgång ej blott till kronofogdens redogörelsehandlingar, utan äfven till de hos häradsskrifvaren förvarade uppbördslängderna. För en behörig granskning af redogörelsen öfver i fråga varande medel är det således, enligt min tanke, ett oundgängligt vilkor, att såväl kronofogdens redogörelsehandlingar som häradsskrifvarens uppbördslängder tillhandahållas revisorerne.

Vidare anser jag det föga lämpligt, att revisorerne utses af häradsrätten. Jag tror det vara riktigare att, såsom motionären föreslagit, hvarje socken i ett härad vid kommunalstämma utser en elektor, och de sålunda utsedde elektorerne välja revisorerne. Detta val bör dock ej årligen återkomma, enär revisorerne lämpligen kunna väljas på tre år i sänder, om man blott tillika utser ett tillräckligt antal suppleanter. Jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att häradet har flera andra gemensamma angelägenheter, hvilka erfordra årlig revision, t. ex. vissa väganläggningar och vägförbättringar, der den allmänna väglagningen verkställles, icke på grund af den vanliga vägdeleningen, utan genom tillskott af kontanta medel. För granskning häraf utse häradsboarne revisorer på sätt jag nu antydt. Om således i fråga varande förslag går igenom, skulle häradsrätten nödgas att för granskningen af kronofogdarnes redovisning af de s. k. småafgifterna utse ett annat slags revisorer. Detta kan dock ej vara lämpligt.

Jag har visserligen flera andra anmärkningar mot Utskottets förslag att framställa, men vill ej nu ingå i detaljer. Hvad jag redan anmärkt torde dock vara tillräckligt att motivera min önskan, att utlåtandet i afseende å denna punkt måtte till Utskottet återremitteras. Förslaget, sådant det nu är, skulle vid tillämpningen visa sig vara opraktiskt och icke medföra åsyftad nytta. Då det emellertid är min lifliga önskan, att den ifrågasatta revisionen måtte vara i lag föreskrifven, yrkar jag, att ärendet måtte till Utskottet återremitteras för förslaget förändring i de af mig nu anmärkta hänseenden.

Häruti instämde Herr *Lasse Jönsson*.

Herr Nils Petersson: Jag har begärt ordet hufvudsakligen af den anledning, att en föregående talare yrkat rent afslag å Utskottets hemställan i denna punkt. Inom Utskottet yrkade jag till en början bifall till motionärens förslag, men då man gjorde mig uppmärksam derpå, att det af motionären föreslagna sätt för revisorerne utväljande komme att medföra ganska betydliga kostnader för elektorerne resor till och från tingsstället, åtminstone i vidsträckta tingslag, så ansåg äfven jag, att det vore tillräckligt med att revisorerne utsågos af häradsrätten. Jag ingick på denna åsigt hellre, än att förslaget skulle i sin helhet falla. Såsom jag erfarit hafva sådana revisorer, som här föreslagits, redan varit på flera orter brukliga. Så är ej förhållandet i min hemort. Jag tror att Kammaren bör bifalla Utskottets förslag, hvilket, enligt min tanke, kommer att medföra stort gagn, derest man får antaga att i allmänhet till nämndemän utses sådana personer, som äro fullt kompetenta att välja de ifrågasatta revisorerne.

En föregående talare har yrkat återremiss på den grund, att han ansåge att revisorerne icke skulle kunna fullgöra sitt uppdrag, enär man ej föreslagit att de skulle ega tillgång äfven till häradsskrifvarnes uppbörds-längder. Jag är dock af den mening, att revisorerne icke skola underlåta att från vederbörande infordra alla de handlingar, som för en behörig granskning må vara erforderliga. Detta skäl för en återremiss torde således icke ega någon giltighet; och jag tillåter mig erinra, att en åter-

remiss nu vore så mycket mindre lämplig, som det är att befara, att Utskottet i sådan händelse, med afseende på den korta tid af Riksdagen, som nu återstår, och med hänsyn jemväl dertill att flera andra makt-påliggande ärenden ännu äro på Utskottets pröfning beroende, icke skulle kunna medhinnna att ånyo taga denna fråga i öfvervägande. Jag hemställer om bifall till Utskottets förslag.

Grefve Sparre: Den brist i vår lagstiftning, som motionären i likhet med Herr Rylander påpekat, bestående nemligen deruti att någon revision ej är föreskrifven med afseende å de medel kronofogden har att för häradets räkning uppbära, är uppenbar. Vid sådant förhållande gällde det för Utskottet att tillse på hvad sätt denna brist skulle kunna afhjelpas med minsta möjliga embarras eller omgång. Att föreslå det särskilda deputerade skulle på kommunalstämma utses och att desse skulle göra i många fall långa och kostsamma resor för att sammanträda till val af revisorer, gick således ej an. Man måste ställa saken på ett enklare sätt och resultatet af Utskottets öfverläggningar härom finna Herrarne i den nu föredragna punkten. Jag anser för min del det förslag, Utskottet framlagt, vara det lämpligaste.

Beträffande Herr Sven Nilssons i Efveröd anmärkning mot förslaget, så tror jag, i likhet med den nästföregående talaren, att de blifvande revisorerne icke skola komma att underlåta att infordra de handlingar, som för revisionen befinnas nödvändiga.

Jag hemställer om bifall till Utskottets förslag.

Herr Danielsson: Under den korta öfverläggningen om denna fråga har jag icke hört någon enda talare ogilla motionens syftning. Allenast en och annan invändning mot Utskottets förslag har framställts. Så har t. ex. en föregående talare anmärkt, att Utskottet, enligt hans tanke, ej träffat den rätta vägen för frågans lösning. Jag tror dock, att det är klokare att välja den väg, Utskottet föreslagit, framför ingen väg. Det är obestriddligt att för närvarande intet lagrum finnes, som föreskrifver revision af de medel, kronofogden uppbär för häradets räkning. I min hemort har ej heller sådan revision egt rum. Det torde dock icke kunna nekas att omständigheter ofta förekomma, då en dylik revision är af behofvet påkallad. Vanligtvis få häradsboarne sammanskjuta medel till bestridande af åtskilliga väg- och broförbättringar, men lika vanligt är att kronofogden ej lemnar någon redovisning för de medel han för dessa ändamål uppbär. Jag hemställer således om det icke är klokare att antaga hvad Utskottet här föreslagit, hellre än att låta det förhållande, som hittills egt rum, vidare fortfara.

Samme talare yttrade att för en revision af i fråga varande medel erfordrades äfven att hafva tillgång till de hos häradsskrifvaren förvarade uppbördslängder; men jag tror att, innan häradsboarne bevilja något bidrag, de först bestämma den grund, efter hvilken bidraget skall utgå, och häradsskrifvaren har således blott att, i öfverensstämmelse med detta beslut, upprätta debiteringslängderna, hvilka kunna bifogas kronofogdens redogörelsehandlingar.

En återremiss af detta utlåtande skulle icke tjena till något, ty Ut-

skottet har att besvara så många andra frågor, och tiden för Riksdagens sammanvaro är så långt framskriden, att Utskottet väl behöfver all den tid som är öfrig, för andra och viktigare ämnen än detta.

Jag hoppas att Kammaren bifaller Utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Johan Jönsson: Jag är af samma tanke som min granne till venster. Äfven jag kan åberopa erfarenhetens vittnesbörd. Jag har nemligen också jemte annan person deltagit i revision af en redogörelse öfver i fråga varande slags medel, afgifven af kronofogden för det härad jag tillhör. Frågan rörde snöplogslagsavgifter, vid hvilkas debitering flera hemman blifvit uteglömda. Vi gjorde ett besök hos kronofogden, som framlade sina räkenskaper; men då vi frågade efter uppbördslängderna för att finna grunden för debiteringen, hänvisade han oss till häradskrifvaren.

Jag anser således att Utskottets förslag, sådant detsamma nu är affattadt, icke kan uppfylla det dermed afsedda ändamålet. Jag tror, att desse revisorer böra väljas på det för val af deputerade i fråga om markgångssättningarne föreskrifna sätt, ty derigenom stode det öppet för dem, hvilka draga sig för de med valet förenade resekostnader, att stanna hemma.

Jag yrkar i likhet med Herr Sven Nilsson i Efveröd återremiss i det af honom uttalade syfte.

Herr Rylander: Hade Utskottet gått så långt i sitt förslag att Utskottet deri inrymt föreskrift derom, att häradsboarne skulle inför häradsrätten få välja personer, som skulle ega tillsyn öfver tingshusens underhåll och att granska redovisningen öfver dertill anslagna medel, så skulle jag hafva åtnöjt mig härmed, ty ingen kan begära, att kronofogden skall hålla hand deröfver, att t. ex. en glasruta insättes i tingshuset. Men då Utskottet ej gått så långt, kan jag ej godkänna förslaget, sådant detsamma nu är affattadt. Då emellertid en föregående talare yrkat återremiss, ber jag att få, med frånträdande af mitt förra yrkande om rent afslag, förena mig i yrkandet om ärendets återremitterande till Utskottet.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: I den händelse att nu föreliggande förslag varit *något*, i stället för att det nu är rent af ett *intet*, skulle jag gerna hafva gifvit min röst för bifall till detsamma. Jag kan dock icke godkänna förslaget, enär jag tror att detsamma, derest det bifölles, skulle komma att motverka det dermed afsedda ändamålet, åtminstone i det härad, der man redan lyckats erhålla ett annat sätt för den i fråga satta revisionens verkställande. Jag skulle likväl vilja gå så långt att jag till och med bifölle förslaget, sådant det nu är, om jag blott vore öfvertygad derom, att Kongl. Maj:t, då frågan kommer till hans pröfning, kunde taga steget fullt ut. Jag tror dock att förslaget sådant det nu är lägger hinder i vägen icke allenast härför, utan jemväl för en fullständig och till botten gående revision. Det är nemligen förslaget, att blott kronofogden skall för granskning förete *sina* redogörelsehandlingar, men ingalunda att revisorerne ega rätt att infordra just de handlingar, som ligga till grund för debiteringen af de s. k. småavgifterna, hvilka handlingar förvaras hos häradskrifvaren

härads-skrifvaren. Vid de af mig förut omnämnda revisioner, i hvilka jag deltagit, kommo revisorerne till den öfvertygelsen, att härads-skrifvaren glömt att debitera hela byar för vissa afgifter, men detta kunde ej upptäckas förr än vi förskaffat oss härads-skrifvarens uppbördslängder. Detta lät sig göra genom Konungens Befallningshafvandes medverkan, enär denna myndighet tillät revisionens anställande, men det är gifvet, att om i lag stadgas, att endast kronofogdens redogörelsehandlingar skola för granskning revisorerne tillhandahållas, vederbörande icke äro pligtige att förete andra handlingar än de nu nämnda. Det är således enligt min tanke bättre att ännu på ett år uppskjuta denna frågas afgörande än att antaga förslaget i den form detsamma nu föreligger. Men då jag icke känner hvilket beslut som är fattadt i Första Kammaren i frågan, eller om den der ännu är afgjord, vidhåller jag följaktligen mitt förra yrkande.

Herr Nils Petersson: Den nästföregående talaren har mera, än behöfligt varit, gjort denna fråga invecklad. Det är dock klart, att härads-skrifvaren omöjligt kan debitera eller från debitering utesluta någon, med mindre än att grunderna för debiteringen äro förut af häradsboarne bestämda. De handlingar, som utvisa grunderna för debiteringen, måtte väl åtfölja den redogörelse kronofogden enligt förslaget skali till häradsrätten ingifva; och dermed torde ock den ärade talarens anmärkning kunna anses förfallen.

Herr Danielsson: Jag ber blott att i anledning af Herr Sven Nilssons sista anmärkning få erinra, att då, så vidt jag har mig bekant, härads-skrifvaren icke är skyldig att utan särskild godtgörelse verkställa debiteringen af ifrågavarande afgifter, det ligger i sakens natur, att han äfven är pliktig att meddela revisorerne alla de upplysningar, desse i och för granskningen kunna anse erforderliga.

Överläggningen förklarades slutad. Efter upptagande af de yrkanden, som förekommit, gaf Herr Talmannen, i öfverensstämmelse med dem, propositioner dels på bifall och dels på återremiss samt fann den förra af dessa propositioner vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef emellertid begärd, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af denna lydelse:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i *Andra* punkten af dess utlåtande N:o 27,

röstar ja;

Den, det ej vill,

röstar nej;

Viinner nej, är den ifrågavarande punkten till Utskottet återförvisad.

Voteringen, i vanlig ordning företagen, utföll med 125 ja mot 25 nej, i följd hvaraf Utskottets hemställan bifallits.

§ 5.

Föredrogs men bordlades ånyo Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 7, angående fullbordad granskning af de i Statsrådet förda protokoll; och beslöt Kammarén, uppå hemställan af Herr Talmannen, att detta ärende skulle till afgörande företagas i Kammaréns sammanträde Onsdagen den 29 innevarande månad.

Vidare blefvo för andra gången bordlagda:
Konstitutions-Utskottets memorial N:o 8; samt
Stats-Utskottets utlåtande N:o 68.

§ 6.

Anmäldes följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets utlåtanden:

N:o 20 a, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *åttonde* hufvudtitel;

N:o 69, angående ersättning för sådana af Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, för hvilka statsauslag ej blifvit beviljade;

N:o 70, i anledning af väckt fråga om ändring i sättet för utbetalning af löner och arvoden vid embetsverk i hufvudstaden; och

N:o 71, i anledning af väckt motion angående förbättrad utredning för beväringmanskapet och stamsoldaten under öfningsmötena;

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 6, angående tullbevillningen;
Andra Kammaréns Andra Tillfälliga Utskotts utlåtanden:

N:o 5, (i samlingen N:o 17) i anledning af Herr Olof Nilssons motion, N:o 48, om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t angående befrielse för kyrkoherdarne å landet från utgörande af s. k. taxor och gårdar; samt

N:o 6, (i samlingen N:o 19) i anledning af väckt fråga om förbud mot skogsafverkning å vissa ått Gellivara-verkens egare upplätta hemman och nybyggen.

Dessa ärenden, som nu för första gången bordlades, skulle å föredragningslistan för sammanträdet nästa måndag uppföras näst efter de gemensamma omröstningar, som då komme att företagas.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag rörande de i detta sammanträde fattade, under § 4 häröfvån omförmälda beslut.

Kammaréns ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ till 4 e. m.

In fidem
H. Husberg.